

Vergaderjaar 2010–2011

31 066

Belastingdienst

Nr. 104

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 1 juni 2011

De vaste commissie voor Financiën¹ heeft een aantal vragen voorgelegd aan de staatssecretaris van Financiën naar aanleiding van de brief van 27 april 2011 inzake de stand van zaken rond de implementatie van het NTS (Nieuwe Toeslagen Systeem) (Kamerstuk 31 066, nr. 102).

De staatssecretaris heeft deze vragen beantwoord bij brief van 31 mei 2011.

Vragen en antwoorden, voorzien van een inleiding, zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Dezentjé Hamming-Bleumink

De adjunct-griffier van de commissie,
Giezen

¹ Samenstelling:

Leden: Dezentjé Hamming-Bluemink, I. (VVD), voorzitter, Omtzigt, P.H. (CDA), Irrgang, E. (SP), Knops, R.W. (CDA), Neppérus, H. (VVD), Blanksma-van den Heuvel, P.J.M.G. (CDA), Dijck, A.P.C. van (PVV), Spekman, J.L. (PvdA), Thieme, M.L. (PvdD), Heijnen, P.M.M. (PvdA), ondervoorzitter, Bashir, F. (SP), Sap, J.C.M. (GL), Harbers, M.G.J. (VVD), Plasterk, R.H.A. (PvdA), Groot, V.A. (PvdA), Bommel, J.J.G. van (PVV), Braakhuis, B.A.M. (GL), Vliet, R.A. van (PVV), Dijkgraaf, E. (SGP), Verhoeven, K. (D66), Koolmees, W. (D66), Huizing, M.E. (VVD) en Schouten, C.J. (CU).

Plv. leden: Broeke, J.H. ten (VVD), Werf, M.C.I. van der (CDA), Gesthuizen, S.M.J.G. (SP), Hijum, Y.J. van (CDA), Leegte, R.W. (VVD), Haverkamp, M.C. (CDA), Graus, D.J.G. (PVV), Bouwmeester, L.T. (PvdA), Ouweland, E. (PvdD), Veen, E. van der (PvdA), Vacature, (SP), Grashoff, H.J. (GL), Schaart, A.H.M. (VVD), Vermeij, R.A. (PvdA), Smeets, P.E. (PvdA), Beertema, H.J. (PVV), Gent, W. van (GL), Jong, L.W.E. de (PVV), Staij, C.G. van der (SGP), Koşer Kaya, F. (D66), Pechtold, A. (D66), Ziengs, E. (VVD) en Slob, A. (CU).

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie bedanken de staatsecretaris voor de brief met de stand van zaken rond de implementatie van het NTS.

De leden van de VVD-fractie vinden het positief te lezen dat de huidige stand van zaken er volgens de staatssecretaris beduidend beter voorstaat dan vorig jaar rond deze fase. Deze leden merken hierbij wel op de opgelopen vertraging en de additionele kosten die hiermee gepaard zijn gegaan ten zeerste te betreuren. De leden van de VVD-fractie vragen daarom nadere informatie omtrent de kosten van het NTS.

In de zevende halfjaarsrapportage Belastingdienst (december 2010) was al te lezen dat volgens de laatste inzichten het uitstel van de implementatie van het NTS een bedrag van circa 4 miljoen euro per maand kost tot het moment van overgang. Daarnaast kost het in 2011 in de lucht houden van het huidige systeem circa 15 miljoen euro. Staan tegenover deze meerkosten ook meevallers, bijvoorbeeld door uitgestelde onderhoudskosten van het nieuwe systeem? De totale kosten van het NTS zijn volgens de zevende halfjaarsrapportage Belastingdienst tot en met 2010 uitgekomen op circa 170 miljoen euro. Kan de staatssecretaris aangeven op hoeveel zijn ambtsvoorganger de totale kosten aanvankelijk heeft geraamd? Op hoeveel totale kosten verwacht de staatssecretaris uiteindelijk uit te komen? Een definitieve kostenraming van het NTS is volgens de staatssecretaris niet te geven. Kan de staatssecretaris wel aangeven met hoeveel (meer)kosten in de begroting van de Belastingdienst is rekening gehouden, aangezien hier ook een kostenraming aan ten grondslag moet liggen? De meerkosten worden volgens de staatssecretaris binnen de begroting van de Belastingdienst gedekt. Kan de staatssecretaris aangeven waaruit deze dekking bestaat?

In de maanden april en mei 2011 vindt volgens de staatssecretaris nog een aantal cruciale testen plaats. Graag ontvangen de leden van VVD-fractie de uitkomsten van deze testfase en de gevolgen voor de voortgang en de kosten van de implementatie van het NTS.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PvdA

De leden van de fractie van de PvdA hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris over het NTS. Deze leden constateren met instemming dat duidelijk vooruitgang is geboekt bij de voorbereiding van de implementatie van het NTS en dat de kans op een besluit om later dit jaar live te gaan groter is geworden. Er reesteren echter nog enkele vragen.

Naar aanleiding van het testen van het systeem na november 2010 wordt aangegeven dat de uitval iets lager is dan ingeschat. Kan de staatssecretaris hierover meer duidelijkheid geven door inzicht te geven in de cijfers? Verder vragen de leden van de PvdA-fractie of er al voorlopige resultaten zijn van het testen van de functionaliteit voor het massaal automatisch continueren.

Deze leden willen weten hoe hoog de kosten worden na overgang naar het NTS? Hoe verhoudt zich dit tot de 4 miljoen euro die nu maandelijks uitgegeven wordt?

Er zijn klachten bekend over het ontbreken van een hardheidsclausule. Hierdoor zorgt het nieuwe systeem ervoor dat er zich gevallen voordoen die onrechtvaardig zijn. Kent de staatssecretaris deze klachten en zo ja wat doet u er mee?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

De leden van de fractie van de PVV hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris. Deze leden hebben hier een aantal vragen en opmerkingen over.

Uit de bewoordingen van de brief lijkt het dat het proces rond het NTS thans redelijk onder controle is. Het NTS is een systeem waarin, zo staat althans te lezen, gegevens van 17 miljoen burgers staan opgeslagen en straks hopelijk ook verwerkt kunnen gaan worden. De leden van de fractie van de PVV vragen hoe gemakkelijk er wijzigingen in het systeem aan te brengen zijn als er wetswijzigingen optreden. Is het dan weer nodig om tot een «overhaul» van het systeem over te gaan en worden we dan weer geconfronteerd met een wachttijd van x jaar en € 4 mln. kosten per jaar?

De staatssecretaris besloot een van de overleggen met een korte opmerking van methodologische aard van een externe deskundige. De leden van de PVV-fractie menen dat die externe deskundige zijn bedenkingen had bij de huidige vormgeving van het NTS op het punt van de actuele gegevens. Is het correct dat deze externe deskundige zijn vraagtekens stelde bij het bij de verlening van de toeslagen uitgaan van gegevens die in de loop van het jaar veranderen en het systeem nodeloos gecompliceerd wordt? Was de suggestie niet dat er bij de verlening van de voorlopige toeslagen uitgegaan zou moeten worden van gegevens van een voorliggende periode die reeds vastgesteld zijn? En dat bij de definitieve vaststelling van de toeslag dan pas uitgegaan zou moeten worden van de dan vastgestelde definitieve gegevens? Is een dergelijke aanpak op eenvoudige wijze binnen het NTS te realiseren?

Het NTS moet in principe de gegevens verwerken van 17 miljoen burgers. Is het überhaupt mogelijk om een dergelijk systeem te bouwen dat een zekere robuustheid heeft? Is het niet beter eerst een na te denken wat men met de achterliggende maatregelen wil bereiken, en of er niet een andere weg is die ook naar Rome leidt? Is het niet eenvoudiger om de zorgtoeslag (5 mln. gerechtigden, 60 miljoen betalingen en 5 mln. definitieve beschikkingen) om te bouwen tot een (onderdeel) van de heffingskorting of te komen tot een tariefsverlaging?

In het NTS zijn thans vier toeslagen ondergebracht. Is er gekeken of het systeem ook kan blijven draaien als er een van die vier toeslagen komt te vervallen? Als de zorgtoeslag vervangen zou worden door een verhoging van een korting of een tariefsverlaging. Kan het systeem blijven draaien na een dergelijke wijziging?

Thans zijn er op de website drie secties, te weten, Belastingdienst, Toeslagen en Douane. Is het de bedoeling dat de systemen van de Belastingdienst en van de Toeslagen geïntegreerd worden?

Uit eerdere correspondentie van de staatssecretaris blijkt dat er € 300 mln. te veel is beschikt in de toeslagensfeer. Is het mogelijk om het teveel beschikte automatische in te vorderen middels verrekening met nog te uit te betalen te toeslagen en kortingen? Zo nee, welke maatregelen moeten daartoe nog genomen worden? En binnen welke termijn gaat de staatssecretaris die maatregelen nemen?

De leden van de PVV-fractie zouden graag een overzicht willen hebben van wat er oorspronkelijk voor het NTS begroot was, wat de kosten tot nu toe zijn geweest en de verwachte totale kosten van het NTS. Daarbij verwachten deze leden een analyse op welke punten het in dit project verkeerd is gegaan. Deze analyse zou mogelijk kunnen verduidelijken waarom het vaak misgaat bij dit soort trajecten.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris waarin hij ingaat op de stand van zaken ten aanzien van de toeslagen.

Inmiddels zijn van ongeveer 17 miljoen burgers de basisgegevens in het NTS opgeslagen. Van 6,5 miljoen mensen zijn de toeslaggegevens opgeslagen. Wat zijn de precieze verschillen tussen de basisgegevens en de toeslaggegevens? In hoeverre zijn de basisgegevens gemakkelijk om te zetten in toeslaggegevens indien dat noodzakelijk wordt?

Er zijn ongeveer 240 duizend posten uitgevallen. Begrijpen de leden van de CDA-fractie het goed dat dus bij alle andere overzettingen geen fouten zijn gemaakt? Graag een reactie van de staatssecretaris. Als er wel fouten zijn gemaakt. Wat voor fouten zijn dat dan?

In de brief wordt aangegeven dat er in april en mei 2011 nog een aantal cruciale testen moeten plaatsvinden. Ten eerste wordt getest hoe het NTS functioneert bij mutaties die door burgers worden ingevuld. Bij welk niveau wordt de eventuele uitval beheersbaar geacht? Hoe is dit niveau tot bepaald?

Ten tweede wordt de functionaliteit getest voor het massaal automatisch continueren. Aan het einde van het jaar moeten 8 miljoen toeslagen worden berekend. Wat zijn de verwachtingen van de staatssecretaris ten aanzien van dit punt? Tot op welk niveau worden fouten op dat terrein beheersbaar geacht?

De staatssecretaris schrijft dat uit de testen moet blijken hoeveel gelijktijdige gebruikers het burgerportaal aankan. De leden van de CDA-fractie vragen wat hierbij de doelstelling is. Het valt toch aan te nemen dat hier van te voren verwachtingen zijn gesteld. Kan de staatssecretaris ook een inschatting geven van de efficiencywinsten die hiermee worden behaald?

Hoe staat het met de uitbetalingen voor de eerste maanden van 2011 en de wijzigingen die gedaan zijn over het laatste kwartaal van 2010, in het bijzonder de kinderopvangtoeslagen? In hoeverre hangend deze ontwikkelingen samen met de invoering van het NTS?

De staatssecretaris geeft aan dat het er momenteel beduidend beter uitziet dan vorig jaar deze tijd. Dit juichen de leden van de CDA-fractie uiteraard toe. Toch kan er kennelijk nog geen beslissing worden genomen om live te gaan. Wat betekent deze vooruitgang dan concreet? Op basis van welke criteria wordt deze beslissing uiteindelijk genomen? Kan de Kamer hier vervolgens op korte termijn over geïnformeerd worden?

Kan de staatssecretaris ook nog eens aangeven wat nu precies de belangrijkste mogelijkheden zijn van dit NTS? Voor welke functionaliteiten is dit nu precies bedoeld? Op welke wijze wordt dit straks aan de burger gecommuniceerd?

Tot slot nog even de kosten. Er wordt elk half jaar gerapporteerd over de kosten van het NTS. De maandelijkse kosten bedragen nu rond de € 4 mln. Kan de staatssecretaris gedetailleerd aangeven wat nu de totale kosten voor dit project zijn geweest tot de maand mei 2011? En hoe hoog liggen in totaal de nog te verwachten kosten? Hoeveel was oorspronkelijk begroot voor NTS? Hoe verhouden deze twee posten zich tot elkaar?

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de brief van de staatssecretaris over de implementatie en de kosten van het NTS.

Deze leden brengen in herinnering dat de staatssecretaris tijdens het algemeen overleg van 13 januari 2011 in de richting van het lid Bashir (SP) heeft toegezegd dat de Kamer binnen acht weken meer duidelijkheid zou krijgen over waarom het NTS 4 miljoen euro per maand moet kosten. Waarom is de Kamer dan toch pas na 15 weken geïnformeerd?

De staatssecretaris heeft in zijn brief de kosten van het NTS tot aan de overgang van het huidige naar het nieuwe systeem uitgesplitst in twee onderdelen. Onder het eerste onderdeel, de kosten van software ontwikkeling, staat dat de werkzaamheden zijn uitbesteed aan een externe partij en worden doorbelast op basis van werkelijk gemaakte uren. Kan deze 2 miljoen euro per maand aan kosten worden gespecificeerd in het aantal fte dat bezig is met de werkzaamheden, hoeveel uren zij daarvoor hebben gewerkt en welk uurtarief zij krijgen betaald?

Bij het tweede onderdeel, de systeemintegratie, staat dat 1,1 miljoen euro externe inhuur per maand betreft. Om hoeveel fte gaat het hier en zijn deze werkzaamheden ook gebaseerd op uurtarief? Zo ja, hoeveel uur en wat voor tarief? Zo nee, wat zijn de salarissen?

De leden van de SP-fractie willen graag weten of er sprake is geweest van openbare aanbesteding bij het inhuren van beide bovenstaande werkzaamheden? Zo niet, waarom is hier niet voor gekozen en hoe is de inhuur dan tot stand gekomen?

De leden van de SP-fractie zijn verheugd met de slotzin van de brief, namelijk dat binnen het project maandelijks wordt gemonitord op de noodzaak om contracten van externe medewerkers te verlengen. Welke criteria worden daarbij gehanteerd? Zijn er ook werknemers in vaste dienst die de werkzaamheden kunnen overnemen bij beëindiging van de contracten?

Blijven er kosten aan externe inhuur wanneer het NTS wordt geïmplementeerd? Zo ja, hoeveel bedragen deze en om wat voor werkzaamheden gaat het? En zijn deze werkzaamheden ook in te vullen door mensen die al in vast dienstverband voor de Belastingdienst werken? Zo niet, waarom niet en gaat de staatssecretaris hiervan werk maken vooral nu het NTS een systeem is waar de Belastingdienst voor een langere tijd gebruik van wil gaan maken?

II Reactie van de staatssecretaris

Ik heb met interesse kennisgenomen van de vragen van de fracties van de VVD, PvdA, PVV, CDA en SP naar aanleiding van de brief van 27 april 2011, met de stand van zaken rond de implementatie van het NTS (Nieuwe Toeslagen Systeem) (31066, nr. 102). Met de beantwoording van de gestelde vragen zal ik de gang van zaken graag verder verduidelijken en waar nodig nader toelichten.

Inleiding

Met de realisatie van het NTS worden een aantal doelen bereikt. Met name de dienstverlening aan de burger zal aanzienlijk verbeterd worden. Als de burger nu een wijziging instuurt krijgt hij geen directe respons. Dit geldt niet alleen voor burgers, maar ook voor de BelastingTelefoon, balies en de hulp- en informatiepunten (HIP's). Zij kunnen burgers met statusvragen niet helpen. Met de burgerportal van het NTS komt hier verandering in. Burgers kunnen online hun dossier inzien. Dit geldt ook voor de partijen in de dienstverlening, waardoor ook zij de burger beter kunnen helpen.

Ook zal het NTS sneller werken dan thans het geval. Nu krijgen ongeveer 60 000 burgers hun beschikking en betaling te laat. Dit wordt veroorzaakt doordat de huidige toeslagsystemen uit acht aparte systemen bestaan, die veel handmatige ondersteuning vragen. Deze systemen communiceren in de voorschotfase niet met elkaar. Omdat er hierdoor in de voorschotfase geen totaal beeld van een burger is, zorgt dit ervoor dat het toezicht en het bestrijden van fraude lastig is.

De conclusie is dan ook dat de huidige systemen momenteel weliswaar stabiel functioneren, maar inflexibel en niet toekomstbestendig zijn. Daarom is het van belang dat het NTS er komt.

In de achtste halfjaarsrapportage heb ik de laatste stand van zaken aan uw Kamer gemeld. In deze achtste halfjaarsrapportage is aangegeven dat de positieve trend, zoals ik die in mijn brief van 27 april 2011 heb beschreven, zich doorzet. Gezien de huidige stand van zaken en de positieve ontwikkelingen in de afgelopen maanden is de verwachting gerechtvaardigd dat de Belastingdienst/Toeslagen dit jaar live gaat met het NTS. De huidige verwachting is dat het live-moment samen zal vallen met het massaal automatisch continueren naar toeslagjaar 2012. Dit is in december 2011. Burgers zullen dan een beschikking ontvangen en ook de burgerportal zal open worden gesteld.

Hierna wordt ingegaan op de vragen van de fracties. Deze vragen zijn geclusterd in vier deelgebieden: kosten van het NTS, de stand van zaken, de flexibiliteit van het NTS en overige onderwerpen.

De kosten van het NTS

De leden van de fracties van de VVD, de PvdA, de PVV en het CDA hebben vragen gesteld over de oorspronkelijk geraamde kosten, over de huidige kosten en de nog te verwachten kosten van het NTS. Daarnaast vragen de leden van de CDA/fractie hoe deze kosten worden gedekt en of er tegenover de kosten nog meevallers staan. De leden van de PVV-fractie vragen bovendien wat de oorzaak is van de kostenstijging.

De Belastingdienst rapporteert ieder half jaar over de stand van zaken en de kosten van het NTS. In de derde halfjaarsrapportage is de eerste totaalraming opgenomen.¹ Daar is aangegeven dat volgens de toen geldende inzichten het NTS tussen de € 90 en € 100 mln. zou gaan kosten. Daarbij is eveneens gemeld dat een aantal posten in deze raming nog onzeker is, omdat het definitieve contract met de externe leverancier nog opgesteld moest worden en omdat de planning nog door een extern bureau getoetst moest worden.

In de daarop volgende halfjaarsrapportages is iedere keer een geactualiseerd overzicht opgenomen van de ontwikkeling van de kosten voor het NTS. In de zevende halfjaarsrapportage is aangegeven dat de totale raming van het NTS tot en met 2010 € 170 mln bedraagt.² Hierbij is tevens opgemerkt dat er voor 2011 slechts een indicatieve raming

¹ Kamerstukken II, vergaderjaar 2008/09, 31 066, nr. 65

² Kamerstukken II, vergaderjaar 2010/11, 31 066, nr. 98 herdruk

gegeven kan worden, omdat het moment van overgang naar het nieuwe systeem nog niet bekend is. Deze indicatieve raming bedroeg € 4 mln per maand tot het moment van overgang. Volgens de huidige inzichten komt dit bedrag uit op circa € 3,8 mln per maand. Inmiddels is de conclusie gerechtvaardigd dat in december 2011 de overgang naar het nieuwe systeem kan plaatsvinden. Hierdoor komt de raming voor 2011 uit op een bedrag van ongeveer € 45 mln.

De kosten worden binnen de begroting van de Belastingdienst gedekt. Bij de interne begrotingsbesprekingen heeft de ontwikkeling van het NTS prioriteit gekregen. Dat betekent dat er binnen de begroting keuzes worden gemaakt om enerzijds het NTS te financieren en anderzijds toch binnen de begroting te blijven. Concreet betekent dit dat de ontwikkeling van andere projecten getemporeerd of gefaseerd wordt. In de begroting is voor 2011 rekening gehouden met een bedrag van € 4 mln per maand.

De stijging van de kosten over de jaren heen, heeft vooral te maken met een uitloop in de planning omdat de complexiteit van de wet- en regelgeving en de diversiteit en massaliteit van de toeslagenprocessen zodanig is gebleken, dat het automatiseren daarvan weerbarstiger was dan verwacht. Daardoor ontstonden ook meer testbevindingen en moesten maatregelen worden genomen om de performance op te voeren, om zodoende de massaliteit te kunnen verzekeren. Complicerende factor bij dit alles is dat al bouwende wijzigingen optreden in de wet- en regelgeving die van invloed zijn op en aanpassingen vergen van de reeds ontwikkelde software. Voorbeeld hiervan is de flexibilisering van het kwaliteitskortingspercentage van de huurtoeslag.

De leden van de fractie van de SP vragen om een nadere uitsplitsing van de in de brief opgenomen kosten voor software ontwikkeling en kosten voor systeemintegratie. Specifiek wordt gevraagd naar het aantal fte dat ingehuurd wordt en het uurtarief dat betaald wordt. Bovendien wordt gevraagd of er sprake is geweest van een openbare aanbesteding bij het inhuren van bovenstaande werkzaamheden en of dit ook geldt voor het deel systeemintegratie. Tenslotte geven deze leden aan verheugd te zijn met de slotzin in de brief dat de inhuur van externen maandelijks wordt gemonitord op noodzaak, maar vraagt zich af welke criteria daarbij worden gehanteerd.

Voor de ontwikkeling van de software van het NTS is in 2007 een Europese aanbestedingsprocedure gestart. Na een selectieprocedure is eind 2007 de opdracht aan een partij gegund. Met deze partij is een contract afgesloten dat als basis dient voor de werkzaamheden die worden uitgevoerd. De capaciteit die deze partij inzet voor het uitvoeren van de opdracht wisselt en is afhankelijk van de omvang van de uit te voeren werkzaamheden. In de eerste maanden van 2011 bedroeg deze capaciteit gemiddeld 110 fte. De tarieven die de externe partij in rekening brengt zijn gebaseerd op het contract en verschillen per functie. Gemiddeld wordt een tarief van 115 euro per uur in rekening gebracht.

Systeemintegratie betreft werkzaamheden die binnen de automatiseringsomgeving van de Belastingdienst plaatsvindt. Hiervoor worden (naast eigen medewerkers) voor een deel externen ingehuurd. Vaak gaat het hier om specialistische kennis. Deze inhuur vindt plaats op grond van bestaande mantelcontracten die de Belastingdienst met een aantal partijen heeft afgesloten op basis van een aanbestedingsprocedure. Ook deze capaciteit wisselt op basis van de omvang van het werk. In de eerste maanden van 2011 werden gemiddeld 80 fte ingehuurd. Het gemiddelde tarief bedraagt circa 85 euro per uur.

Zoals in de brief van 27 april 2011 is aangegeven wordt binnen het project maandelijks gemonitord op de noodzaak om contracten van externe medewerkers te verlengen. Hierbij wordt allereerst gekeken of de werkzaamheden nog uitgevoerd moeten worden of dat ze kunnen worden afgerond. Tevens wordt gekeken of bepaalde (niet specialistische) werkzaamheden overgenomen kunnen worden door eigen medewerkers van de Belastingdienst.

De leden van de PvdA-fractie en de SP-fractie vragen hoe hoog de kosten worden na overgang naar het NTS. De leden van de fractie van de SP vragen bovendien of de werkzaamheden ook uitgevoerd kunnen worden met eigen medewerkers.

Na overgang naar het NTS gaat de reguliere fase van beheer en onderhoud in. Bij de aanbesteding van de opdracht is contractueel vastgelegd dat deze werkzaamheden de eerste twee jaar uitgevoerd worden door de partij die het systeem ook heeft ontwikkeld. Over de invulling van het contract worden op dit moment besprekingen gevoerd met deze contractpartij, zodat de exacte kosten nog punt van onderhandeling zijn. De komende twee jaar worden gebruikt om te onderzoeken of eigen mensen het werk kunnen overnemen.

De stand van zaken

De leden van de VVD-fractie, de PvdA-fractie alsook de CDA-fractie vragen naar de uitkomsten van de testen die in april en mei hebben plaatsgevonden.

In de achtste halfjaarsrapportage is ingegaan op het testen van het massaal automatisch continueren en de burgerportal.

Ten aanzien van de functionaliteit rond het massaal automatisch continueren is aangegeven dat dat getest is. Het doel van deze test was om te kijken of het systeem functioneel klaar was voor het massaal automatisch continueren. Deze test bleek succesvol. Hieruit is ook een eerste indicatie verkregen van de verwerkingssnelheid. Deze indicatie van de performance geeft aan dat de benodigde performance haalbaar lijkt te zijn. Omdat de performance van deze functionaliteit belangrijk is, wordt er de komende periode nog een performance test uitgevoerd.

Ook ten aanzien van de burgerportal worden de komende tijd nog de laatste testen uitgevoerd. De burgerportal moet minimaal 10 000 gebruikers gelijktijdig toe kunnen laten die statusvragen hebben of een wijziging willen indienen. De testen zijn bedoeld om zeker te stellen dat dit aantal ook gehaald wordt. Eventuele problemen die worden gesignaleerd tijdens deze test kunnen nog opgelost worden voor het moment van live gaan. Verder is er in voorzien dat als er meer burgers zich aanmelden dan het burgerportal aan kan, deze burgers omgeleid worden naar een andere internetpagina, met de mededeling het later nog eens te proberen.

De leden van de CDA-fractie willen weten wat de verschillen zijn tussen de basisgegevens en de toeslaggegevens. In hoeverre zijn de basisgegevens gemakkelijk om te zetten in toeslaggegevens indien dat noodzakelijk wordt, zo willen deze leden weten.

In het kader van het NTS worden onder basisgegevens alle relevante gegevens van alle burgers verstaan, zoals die bij de Belastingdienst bekend zijn. Het gaat dan om bijvoorbeeld het individuele inkomen van een burger die betrokken is bij een toeslag. Deze basisgegevens worden opgeslagen in het zogenoemde feitenregistratiesysteem (FRS), dit is een onderdeel van het NTS. Indien voor een burger het toeslagrecht moet worden bepaald, worden de basisgegevens uit de FRS omgezet naar toeslaggegevens. Zo wordt bijvoorbeeld het toetsingsinkomen waarop de toeslag wordt gebaseerd, berekend op basis van de individuele inkomens van de burger die bij de toeslag betrokken zijn. De toeslaggegevens zijn

dus een afgeleide van basisgegevens. Het concept van basisgegevens draagt er ook toe bij dat het NTS flexibel is: als er een nieuw basisgegeven wordt toegevoegd, hoeft in principe niet het gehele NTS opnieuw gebouwd te worden. Alleen het FRS moet dan worden aangepast. Het hele concept van het NTS is gebaseerd op het snel kunnen omzetten van relevante basisgegevens in toeslagen specifieke informatie, waarbij snelheid en flexibiliteit een uitgangspunt is.

De leden van de CDA-fractie vragen of er bij het overzetten van de gegevens van de huidige systemen naar het NTS geen fouten zijn gemaakt. Tijdens de gehele verwerking van de conversie is nauwkeurig gekeken naar de functionele correctheid en compleetheid. Daarbij zijn in de analyses geen fouten geconstateerd.

Uitval is overigens niet hetzelfde als fouten. Tijdens de conversie is het voorgekomen dat bijvoorbeeld de huishoudsamenstelling niet altijd geautomatiseerd is vast te stellen of dat er een conflict ontstaat tussen de gegevens van de burger en de contra-informatie, van het GBA. Dit wordt in het NTS uitval/uitworp genoemd.

De leden van de CDA-fractie willen weten tot op welk niveau fouten bij het massaal automatisch continueren beheersbaar worden geacht.

Zoals in de achtste halfjaarsrapportage is aangegeven wordt de beheersbaarheid van de uitval bepaald door twee factoren: de moeilijkheid en hoeveelheid van de te behandelen uitval. De grens van wat mogelijk is, wordt bepaald door de combinatie van die twee in relatie tot de beschikbare doorlooptijd. De doorlooptijd wordt begrensd door het kalenderjaar. Zoals hiervoor is gemeld is de combinatie van de moeilijkheid en het aantal uitvalposten aan een eerste analyse onderworpen. Uit deze eerste analyse mag geconcludeerd worden dat de huidige combinatie een werkbaar geheel oplevert.

De leden van de CDA-fractie willen weten wanneer er een beslissing wordt genomen wanneer het NTS live zal gaan. De leden vragen om de Kamer hierover te informeren.

In de achtste halfjaarsrapportage is aangegeven dat gezien de huidige stand van zaken en de positieve ontwikkelingen in de afgelopen maanden de verwachting gerechtvaardigd is dat de Belastingdienst/Toeslagen dit jaar live gaat met het NTS. De huidige verwachting is dat het live-moment samen zal vallen met het massaal automatisch continueren naar toeslagjaar 2012. Dit is in december 2011. Burgers zullen dan een beschikking ontvangen en ook de burgerportal zal open worden gesteld. Zoals ook in de laatste halfjaarsrapportage is aangegeven bestaan er ook thans nog steeds risico's die – als ze optreden – het live gaan van het NTS kunnen beïnvloeden. Als die zich voor zouden doen dan zal ik de Kamer daarover informeren.

De leden van de CDA-fractie vragen wat de belangrijkste mogelijkheden zijn van het NTS. Op welke wijze wordt dit straks aan de burger gecommuniceerd, zo willen deze leden weten.

Zoals ik in de inleiding heb aangegeven zal zowel de dienstverlening aan de burger als het toezicht sterk verbeteren. Niet alleen heeft de burger met de burgerportal straks direct en altijd inzicht in zijn dossier, ook kan hij snel en gemakkelijk wijzigingen en eerste aanvragen indienen. Verder kunnen de partijen in de dienstverlening de burger beter helpen dan thans het geval.

Zoals in de achtste halfjaarsrapportage is aangegeven zal er rondom het live gaan van het NTS een voorlichtingscampagne komen. Hierin worden de burgers erop geattendeerd op de burgerportal en de mogelijkheden die er vanaf dat moment zijn.

De flexibiliteit van het NTS

De leden van de PVV-fractie vragen hoe gemakkelijk er wijzigingen in het systeem aan te brengen zijn als er wetswijzigingen optreden. Ook willen deze leden weten wat de kosten van een wetswijziging in de toekomst zullen zijn.

Hoe lang de doorlooptijd van een aanpassing bedraagt is afhankelijk van de omvang en impact van de wetswijziging. De eisen die aan het NTS zijn gesteld houden onder andere in dat het systeem flexibel moet zijn. Wetswijzigingen moeten hierdoor normaal gesproken binnen 12 maanden te realiseren zijn, complexe uitzonderingen uitgesloten. De kosten zijn gerelateerd aan de gevolgen van de wetswijziging voor het NTS. Deze kosten worden door de Belastingdienst geraamd bij de uitvoeringstoets die de dienst op een concept-wetsvoorstel uitbrengt. Over het algemeen zijn de kosten als gevolg van een wetswijziging lager dan het volledig nieuw bouwen van een systeem.

De leden van de PVV-fractie vragen of er bij de verlening van de voorlopige toeslagen uitgegaan zou moeten worden van gegevens van een voorliggende periode die reeds vastgesteld zijn en bij de definitieve vaststelling van een toeslag uitgegaan zou moeten worden van de dan vastgestelde definitieve gegevens. Is een dergelijke aanpak op eenvoudige wijze binnen het NTS te realiseren zo vragen deze leden zich af. Verder vragen deze leden of het NTS ook kan blijven draaien als een van de vier toeslagen komt te vervallen.

Het NTS is zoals gezegd een flexibel systeem. Als de regelgeving wijzigt dan moet het NTS die wijzigingen binnen een redelijke tijdsspanne kunnen realiseren. Als de wetgever zou besluiten om niet van het actuele inkomen uit te gaan, maar van een andere inkomensgrondslag, bijvoorbeeld het inkomen van de basisregistratie inkomen (BRI) van de Belastingdienst, dan levert die wijziging voor het NTS geen problemen op. Het NTS zal daarop aangepast moeten worden. Dat zal evenwel minder problemen geven dan in de huidige situatie waarin meerdere systemen daarop aanpast zouden moeten worden. Ditzelfde geldt ook als de wetgever zou besluiten dat er een toeslag zou moeten verdwijnen.

Voorts vragen de leden van de PVV-fractie of het mogelijk is om een systeem te bouwen dat een zekere robuustheid heeft. Is het niet eenvoudiger om de zorgtoeslag om te bouwen tot een (onderdeel) van de heffingskorting of te komen tot een tariefsverlaging, zo willen deze leden weten.

Uit de huidige productie blijkt dat het systeem thans functioneel goed werkt, zeker gezien de aantallen gegevens die het tot nu toe heeft moeten verwerken. Op dit moment is dan ook de conclusie dat het systeem een zekere robuustheid heeft. Uiteraard moet dit in de komende maanden verder blijken.

Ten aanzien van de vraag van de leden van de PVV-fractie of het niet eenvoudiger is om de zorgtoeslag om te bouwen in een heffingskorting geldt dat de huidige systemen weliswaar stabiel draaien, maar niet flexibel en toekomst bestendig zijn. Dit heeft het risico in zich dat deze systemen op den duur weer onstabiel worden, met alle gevolgen van dien. Ten aanzien van de vormgeving van de zorgtoeslag zijn er thans geen signalen dat die snel zal veranderen. Gezien deze twee ontwikkelingen is er voor gekozen om het NTS te bouwen conform de huidige wet en regelgeving. Wel is het zo dat als de wetgever besluit om de zorgtoeslag ingrijpend te wijzigen, het NTS deze wijziging aan moet kunnen.

Overige onderwerpen

De leden van de PvdA-fractie vragen of er klachten bekend zijn over het ontbreken van een hardheidsclausule in relatie tot het NTS. Kenmerkend van het beheerst implementeren is dat de huidige toeslagsystemen en het NTS parallel draaien. Burgers merken hier niets van. Zij krijgen hun beschikkingen en betalingen nu nog vanuit de huidige systemen. Omdat het NTS nog niet live is, zijn mij geen klachten bekend over het NTS in relatie tot de hardheidsclausule.

De leden van de PVV-fractie willen weten of het de bedoeling is dat de systemen van de Belastingdienst en van de Toeslagen geïntegreerd worden. In het Middellangetermijnplan van de Belastingdienst van januari 2011 is aangegeven dat Belastingdienst de komende jaren flink inzet op het realiseren van persoonlijke portalen. De burgerportal van toeslagen loopt daarbij voorop. Het is de bedoeling dat er voor burgers over vier jaar ook een burgerportal voor belastingen zal zijn. Dit zullen eerst twee verschillende portals zijn. Op termijn kunnen deze portals mogelijk worden geïntegreerd.

De leden van de PVV-fractie vragen of het mogelijk is om teveel betaalde toeslagen met nog uit te betalen toeslagen en kortingen kunnen verrekenen. Dit is thans al het geval. Een burger die een toeslagbedrag moet terugbetalen krijgt drie mogelijkheden:

- hij betaalt het binnen twee maanden ineens terug;
- hij betaalt het met behulp van een acceptgiro in maximaal 24 maandelijkse termijnen terug;
- hij laat de schuld in maximaal 24 maandelijkse termijnen verrekenen met een lopende toeslag.

Als de burger na de terugvorderingsbeschikking niet betaalt of anderszins contact opneemt met de Belastingdienst, gaat de Belastingdienst automatisch over met het verrekenen van de openstaande vordering met de lopende toeslag.

Als een burger de terugvordering niet kan voldoen, dan bestaat er een mogelijkheid om met de Belastingdienst een betaalregeling op maat af te spreken. Daartoe moet de burger zich zelf bij de Belastingdienst melden.

Met het NTS zal de mogelijkheid van het verrekenen van een toeslag-schuld met een lopende toeslag niet veranderen.

De leden van de CDA-fractie willen weten of de ontwikkelingen rond de kinderopvangtoeslag samen hangen met de invoering van het NTS. De wijzigingen in de kinderopvangtoeslag worden thans met de huidige systemen afgehandeld. Het NTS is immers nog niet live. De samenhang die er thans is dat de wijzigingen in de kinderopvangtoeslag ook moeten worden doorvertaald naar het NTS. Hiermee is de Belastingdienst thans bezig. Op het moment van live gaan, zal het NTS aan de wet- en regelgeving voldoen.

De leden van de SP-fractie vragen waarom de Kamer pas na 15 weken is geïnformeerd, terwijl de staatssecretaris toegezegd had om binnen 8 weken meer duidelijkheid te verschaffen over de kosten. Doordat de ontwikkeling van het NTS in een positieve stroomversnelling raakte was wat meer tijd nodig om tot een robuust antwoord te komen.